

ven. Den påståede socialiseringseffekt for eksempelvis embedsmænd og parlamentarikere, der deltager aktivt og intenst i FN's og andre internationale organisationers arbejde, findes ikke. Der er en kognitiv effekt, dvs. informationsniveauet stiger kraftigt, men den holdningsmæssige eller affektive effekt udebliver eller går i modsat retning af teorien. Faktisk synes øget kendskab til internationale organisationers arbejde at gøre både embedsmænd og parlamentarikere mindre tilbøjelige til at overlade suveræniteten til disse.

Dog, med citat fra Allison, "here you stand depends on where you sit". Hvis organisationens mål og interesser stemmer overens med nationale aktørers, er holdningen mere positiv, især hvis den internationale organisation udviser en effektivitet. Men modifikationer til trods, er dommen, at "the theory utterly fails at the point of sovereignty transfer" (p. 175), fordi de politiske naturlove ikke kan undgås, men må indopereres i teorien: "This is radical surgery but well worth doing" (p. 181).

Desværre foretages der intet kirurgisk indgreb i denne bog. Forfatterparret nøjes med at fremsætte banaliteter som "the surest road to increased credibility is for functionalists to stop denying or ignoring the relevance of politics and begin building political variables into the theory" (p. 183). For ikke at efterlade læseren helt fortabt refereres til Ernst B. Haas' kritik af funktionalismen og Stanley Hoffmans kritik af Haas' neo-funktionalistiske anvisninger, således som de blev formuleret og publiceret for snart en generation siden. Forfatterparret fattes dog ord i vurderingen af Haas' store værk om ILO fra 1964 med titlen "Beyond the Nation-State", men finder hjælp hos James N. Rosenau, der kan udtrykke sig med uhørt analytisk skarpsind: "The ILO may not have markedly influenced the course of events since 1919, and other variables have unquestionably been more potent sources of change; but the findings of this book make it reasonable to presume that, in the absence of such an organization, the international environment would not have been transformed quite as much or in exactly the same way as in fact it was." (p. 188). Tydeligere kan det vist ikke siges?

Carsten Lehmann Sørensen

Ebbe Yndgaard (red.), Symposium om Danmarks energiproblemer, København: Samfundsvidenskabeligt Forlag, 1980, 336 s. 50,00 kr.

Forskningsrådenes Energiudvalg tog i efteråret 1979 initiativ til afholdelse af en faglig konference om Danmarks energiproblemer, og denne bog udsendt i samarbejde med Nationaløkonomisk Forening er konferencens mest håndgribelige resultat.

ven. Den påståede socialiseringseffekt for eksempelvis embedsmænd og parlamentarikere, der deltager aktivt og intenst i FN's og andre internationale organisationers arbejde, findes ikke. Der er en kognitiv effekt, dvs. informationsniveauet stiger kraftigt, men den holdningsmæssige eller affektive effekt udebliver eller går i modsat retning af teorien. Faktisk synes øget kendskab til internationale organisationers arbejde at gøre både embedsmænd og parlamentarikere mindre tilbøjelige til at overlade suveræniteten til disse.

Dog, med citat fra Allison, "here you stand depends on where you sit". Hvis organisationens mål og interesser stemmer overens med nationale aktørers, er holdningen mere positiv, især hvis den internationale organisation udviser en effektivitet. Men modifikationer til trods, er dommen, at "the theory utterly fails at the point of sovereignty transfer" (p. 175), fordi de politiske naturlove ikke kan undgås, men må indopereres i teorien: "This is radical surgery but well worth doing" (p. 181).

Desværre foretages der intet kirurgisk indgreb i denne bog. Forfatterparret nøjes med at fremsætte banaliteter som "the surest road to increased credibility is for functionalists to stop denying or ignoring the relevance of politics and begin building political variables into the theory" (p. 183). For ikke at efterlade læseren helt fortabt refereres til Ernst B. Haas' kritik af funktionalismen og Stanley Hoffmans kritik af Haas' neo-funktionalistiske anvisninger, således som de blev formuleret og publiceret for snart en generation siden. Forfatterparret fattes dog ord i vurderingen af Haas' store værk om ILO fra 1964 med titlen "Beyond the Nation-State", men finder hjælp hos James N. Rosenau, der kan udtrykke sig med uhørt analytisk skarpsind: "The ILO may not have markedly influenced the course of events since 1919, and other variables have unquestionably been more potent sources of change; but the findings of this book make it reasonable to presume that, in the absence of such an organization, the international environment would not have been transformed quite as much or in exactly the same way as in fact it was." (p. 188). Tydeligere kan det vist ikke siges?

Carsten Lehmann Sørensen

Ebbe Yndgaard (red.), Symposium om Danmarks energiproblemer, København: Samfundsvidenskabeligt Forlag, 1980, 336 s. 50,00 kr.

Forskningsrådenes Energiudvalg tog i efteråret 1979 initiativ til afholdelse af en faglig konference om Danmarks energiproblemer, og denne bog udsendt i samarbejde med Nationaløkonomisk Forening er konferencens mest håndgribelige resultat.

Bogens undertitel "Energi, Forskning, Økonomi, Politik", rejser umiddelbart store forventninger, idet den antyder en tværfaglig og politisk orienteret behandling af problemerne omkring Danmarks energiforsyning, - forbrug og -forskning. Disse forventninger kan bogen ikke leve op til.

I planlægningen af konferencen har arrangørernes hensigt åbenbart været at "besætte" diskussionsindlæggene så stærkt som muligt, hvorfor en række fremtrædende personer inden for (energi) økonomi, teknik, forsyning og delvis forskning har leveret oplæg til konferencen. Blandt de emner, der belyses, kan nævnes "Energioproblemet i dansk nationaløkonomisk sammenhæng" ved Jørgen Gelting, "Elektricitet" ved E.L. Jacobsen og "Vindenergi" ved B. Maribo Pedersen. Og for at alle disse oplæg kunne komme til deres ret, har konferencen været organiseret som én lang række oplæg efterfulgt af på forhånd aftalte kommentarer. Fordelen ved denne konferenceform er, at emnet belyses fra forskellige sider; men ulempen er oftest, at de enkelte delemler langt fra diskuteres blot nogenlunde til bunds eller behandles i deres indbyrdes sammenhænge. Således er langt de fleste oplæg og kommentarer i det store og hele uden problem- og diskussionsrejsende effekt, hvorfor enheden af oplæg og kommentar nok fremtræder sagligt, men desværre i ordets mere uinspirerende betydning.

Samtidig er bogen et eksempel på, at tværfaglighed ikke sikres ved blot at sætte forskellige typer eksperter ved samme bord. Om end nogle energi-problemer belyses fra forskellige sider (formel tværfaglighed), bliver de forskellige synspunkter og de heraf flydende implikationer ikke relateret direkte til hinanden (reel tværfaglighed), hvorfor debatten om de danske energi-problemer og deres løsning aldrig tvinges fremad. I forhold til selve konferencen slår dette formentlig stærkere igennem i bogen, idet en paneldiskussion om forsknings- og udviklingsindsatsen ikke er optrykt.

Behandlingen af naturgasprojektet kan tages som et tilfældigt eksempel på, at tværfagligheden ikke bliver reel. Oplægget og kommentaren herom er udpræget centreret om gasprojektets rentabilitet, hvilket ikke er uvæsentligt, men på den anden side heller ikke nyt. Der lægges således ikke op til en sammenhængende drøftelse af økonomien (driftsøkonomi, privatøkonomi, samfundsøkonomi) i forskellige tekniske måder at anvende naturgassen på (for eksempel decentrale kraftvarmeværker) og de heraf flydende planlægningsmæssige og energi-politiske konsekvenser (for eksempel for el-sektorens udbygning). En konference, der var organiseret på en anden måde omkring dette og andre emner havde efter min mening resulteret i en mere problemrejsende og dermed inspirerende bog.

En anden væsentlig årsag til bogens manglende inspiration er, at oplæggene og kommentarerne stort set ikke indfrier den lovede politiske dimension. Som det

hedder i Ove Nathans kommentar til N.W. Holms indlæg om "Kernekraft", indeholder ethvert valg af større teknologi også et politisk element (p. 168), og dette synspunkt kan formentlig generaliseres til at gælde alle aspekter af de energimæssige forhold. Derfor - selv om det forekommer oplagt, at energimæssige problemstillinger ikke alene kan behandles under en politisk synsvinkel, men også må integrere økonomiske og teknologiske aspekter, så er det lige så klart, at en dominerende orientering mod økonomiske og teknologiske synsvinkler risikerer at ende i det tomme rum. Det er således en mangel, at oplæggene stort set hverken relaterer de enkelte delemler til den politiske kontekst og muligheder eller til de sandsynlige politisk-samfundsmæssige konsekvenser af valg af en given energikilde og anvendelsesmåde.

Jeg vil ikke afvise, at en række af bogens indlæg og kommentarer vil kunne anvendes i en begyndende klargøring af rammer, muligheder og politiske problemstillinger i Danmarks energimæssige situation. Dette gælder for eksempel S. Bjørnholms oplæg om "Væksten i og mulighederne for at dække Danmarks energibehov", Jørgen Hansens kommentar til "Økonomiske afvejninger i energiplanlægningen" og T. Togsverds "Planlægning under usikkerhed". Grundlæggende finder jeg dog bogen forfejlet, fordi den for det første hverken integrerer en række forskellige synsvinkler på energiproblemerne eller fremlægger afgørende nye synspunkter/forskningsresultater på de enkelte delemler, hvorved den kunne være af værdi for de meget energiinteresserede. Og for det andet fordi bogen heller ikke hjælper dem, der vil påbegynde et studium af de energimæssige problemstillinger, idet den i så ringe udstrækning får inddraget de politisk relevante problemstillinger. Bogen bliver således et afpolitiseret eksempel på kunsten at ramme ved siden af begge målgrupper: "Eksperterne", der vil konsultere de grundlæggende tekniske og økonomiske rapporter, og "nybegynderne", der uden tvivl vil finde deres tilgange til emnet i bredere fremstillinger.

Niels Chr. Sidenius